

פרק הקומץ את המנחה

מתניתין:

אבל, אם קמץ על מנת להקטיר לבונה למחר, רבי יוסי אומר, פסול, ואין בו כרת.

וחכמים אומרים, פיגול, וחייבין עליו כרת.⁽²⁾

אמרו לו חכמים לרבי יוסי: מה שינה [במה שונה] זה, הלבונה, מן הזבח, שאם שחט

הקומץ את המנחה,⁽¹⁾ וחשב בעת הקמיצה על מנת לאכול שירייה, או להקטיר קומצה, למחר, מודה רבי יוסי — החולק בהמשך המשנה לענין מחשב על הקטרת לבונה — בזה, שהוא פיגול, וחייבין עליו כרת.

מתיר בפני עצמו. ומעתה, לדברינו שהמשנה עוסקת באופן שחישב גם בעת ליקוט הלבונה [מדוע לא יחול הפיגול מחמת מחשבתו זו, הרי ליקוט הלבונה וודאי חשובה עבודת מתיר ביחס להקטרתה שהיא המתרת את הלבונה בהקטרה, אלא] בהכרח יש לומר, כי הטעם שלא די במחשבתו זו בכדי לפגל הוא משום שאין כאן מחשבה אלא בחצי מתיר, שהרי אין ליקוט הלבונה מועיל לבדו ללא הקמיצה. ואם כן מדוע מודה רבי יוסי ברישא שהוא פיגול מחמת מחשבתו בעת הקמיצה הלא אין זו מחשבה אלא בחצי מתיר, שהרי אין הקמיצה מועילה לבדה ללא ליקוט הלבונה!?

ולכך כתב, כי לדעת הרמב"ם יש לומר שדברי המשנה בדעת רבי יוסי המודה לחכמים ברישא, היינו לפי רבי מאיר הסובר "מפגלין בחצי מתיר", אבל לדעת חכמים החולקים על רבי מאיר אין המחשבה בעת הקמיצה מפגלת.

2. דעת רב חסדא לקמן [יז א] אין הקטרה מפגלת הקטרה, והיינו שאם חישב בעת הקטרת הקומץ על מנת להקטיר הלבונה חוץ לזמנה אין זה פיגול, וכן נפסק להלכה. והטעם בזה הוא משום שכל אחד מהם הנו מתיר בפני עצמו. והקשה הרעק"א בזבחים [מג א], והלא מפורש

1. מפשטות המשנה משמע, שעבודת הקמיצה חשובה "מתיר" שלם, ואילו ליקוט הלבונה מן המנחה אינו חלק מעבודת הקמיצה, ולכך, אם חישב מחשבת פיגול בעת הקמיצה לבדה, נתפגלה המנחה. כי אם ליקוט הלבונה היה חשוב כחלק מעבודת הקמיצה, נמצא שהקמיצה לבדה אינה אלא "חצי מתיר", ופיגול אינו חל אלא באופן שחישב בעת עבודת כל המתיר ולא בחציו. וכן מבואר בתוס' [ד"ה קמ"ל] שהקמיצה מן המנחה חשובה עבודה שלמה, כיון שאין כיוצא בה בלבונה [שאינה נקמצת].

אולם, דעת הרמב"ם [פסולי המוקדשין, טז ז] שאין המחשבה בעת הקמיצה לבדה מפגלת אלא אם כן חישבה גם בעת ליקוט הלבונה, כי אין פיגול חל אלא אם חישב בכל המתיר, שהוא הקומץ עם הלבונה. ולשיטתו צריך להעמיד המשנה באופן שחישב בעת הקמיצה וליקוט הלבונה.

אלא שבזבח תודה דחה פירוש זה, שהרי דעת רבי יוסי בסיפא שאם חישב בעת הקמיצה על מנת להקטיר הלבונה חוץ לזמנה אין זה פיגול, וטעמו מבואר בגמרא משום שאין מתיר מפגל את המתיר, והיינו, שהמחשבה בעת הקמיצה אשר היא מתרת השיריים אינה מועילה לפגל את הלבונה שאינה ניתרת על ידה והיא